

kaj mislite pod imenom „avstrijska država“? Ali si pred-
očujete pod njim celo državo, tudi kraljevino Ogersko z
njenimi pokrajinami?

Ali je to tudi v dozdevni avstrijski državni ideji? Madjari bi se takim nazorom vrlo vprli. Toraj ni splošne avstrijske državne ideje. To vam je državna ideja, ki se razteza od Spuža in Budove v Dalmaciji v jako širokem pasu preko Bregenca do Radovic v Bukovini. Ali je vaša državna ideja le za to skupino veljavna? Vidite toraj, da tukaj ni resnobe. Državna ideja, kakor si jo jaz mislim, ni družega nego namen države, ona je njeno poslanstvo v zgodovini.

Kakošno višjo nalogo pa naj dovrši država? Tukaj si lahko nekaj prav pametnega mislim, in si tudi! Prepričan sem, da je med Nemčijo in ruskim velikanom cela vrsta narodov in narodičev, ki čutijo potrebo združenja v mogočno celoto, v kateri branijo sebe in svojo narodnost vzajemno proti napadom, ki bi od druge strani prišli. (Dobro! dobro! na desni.) Te narodnosti nikdar ne morejo pozabiti, da je glavna ideja našega časa ravno narodnostna ideja, in ona je tista, ki dela države! Saj smo na lastne oči videli, kako da so se narodnosti, ki so stoletja ločene in raztresene živele, pod mogočnim vplivom te ideje zjedini v eno jednoto. Kdo bode toraj tajil, da ta ideja ni v resnici mogočna? In, gospôda moja, s to idejo računati mora tudi Avstrija, in vedeti mora, kako da bo ž njo postopala. Povem vam, da, če bi se Avstrija drznila po robu staviti se tej ideji, če bi se drznila pobijati jo, ji bode podlegla, se bo raztrgala in naposled razbila na kosce! (Res je tako! na desni.)

To je ravno, kar bi moralo ravnatelj avstrijske osode jasno biti. Avstrija se mora s to idejo sprijazniti in zediniti, potem bo imela v nji mogočnega zaveznika. Ta ideja, to je varstvo vseh narodnosti, ki so pod našim cesarjem združene, mora jo poveljati in mogočno storiti; ta ideja mora narodnosti na-se potegniti in si njihovo zaupanje pridobiti. To bode tisti ugodni veter, s čegar pomočjo bo ponosna fregata Avstrija dalje jadrala v sijajno bodočnost. (Živahna pohvala in plosk na desni.)

To je prava državna misel avstrijska! in ta ideja omenjena je bila uže v prejšnjem prestolnem govoru, da hoče namreč Avstrija čuvati nad vsemi pod svojim žezlom združenimi narodi, ki naj se drug na družega naslanjajo v medsobojnem spoštovanju in medsobojnem varstvu pravic. (Dobro! dobro! na desni.)

To, gospôda moja, je ideja, ki je bila v poprejšnem prestolnem govoru izgovorjena in katere odmev se tudi v letošnjem nahaja. V tem smislu, gospôda moja, v smislu ljudoljubja, prave svobode in v duhu pravičnosti vsem narodnostim enake, odgovarja naša adresa na besede najvišjega prestolnega govora. Kdor je tega duha, glasuje naj za adresno! (Živahna, vstrajna pohvala in plosk, ki sta se večkrat ponovila — na desni. — Govorniku mnogi čestitajo.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

13.

Boabob.

Sleznice so zelišča, grmi ali tudi velika drevesa. Med njimi imamo mnogo lepih cvetic, s katerimi lepšamo vrtove, druge sleznice so jako važne v gospodarstvu in še druge so imenitne zaradi debelosti svoje. Le-sem gré boabob (*Adansonia digitata*).

Boabob je najznačajniša rastlina tropske Afrike. To pravo čudo v rastlinstvu razsadili so sedaj uže tudi po tropskih krajih azijskih in ameriških. Pri vasi Vé-
liki Galarques v Senegambiji nahaja se eden gorostasen boabob, ki je gotovo eno najstarejih dreves na zemlji. Deblo tega drevesa ni visoko, ima nekaj malega nad 5 metrov višine, ali je zato ogromne debelosti. V premeru meri 3.15 m., potem takem ima obsežka 10 m. Ta debelost je potrebna, ker samo tako debelo deblo more nositi ogromno krošnjo ali koš, ki se je na deblu razvila. Srednja veja ima do 20 m. višine in postranske veje imajo po 16—20 m. dolgosti ter visé malo da ne popolnoma do zemlje. Cela ogromna krošnja ima v premeru nad 50 m. Kedar človek od daleč motri to gorostasno drevo, kako zakriva velik prostor, in kako z vejami visí skoro do zemlje, meni sprvega, da gleda kako šumico, a ne enega samega drevesa. Črnci jako spoštujejo to drevo in ga zato lepotečijo z raznim lepotečjem. V njegovi duplini imajo svoje občinske seje. Gorostasne boabobe je prvi točneje popisal Adanson, in zato so po njem dobili ime „*Adansonia digitata*“. Našel jih je najraje v Senegambiji, pozneje tudi v Sudanu, v Darfuru in v Abesiniji. Trdi, da so ta drevesa silno stara.

Les boabobov je izredno mehek, tako da se človek mora čuditi, kako more to mehko drevo nositi ogromno težo, ki jo ima silna krošnja, in težki lesnikasti plodovi. Priroda je tu bila prisiljena, da nadomesti z debelostjo ono, kar je na čvrstoti zgubila. V novem času našel je Baines okolo deltastega ustja Zambezi je prav tako gorostasne boabobe, kakor so bili oni v Senegambiji, ter je pri njih odkril vrlo zanimljiv pojav, kako drevo nastoja, da laglje prenaša težo svojega perja. Kedar se je namreč na kaki veji perje na toliko pomnožilo, da ga veja ne bi mogla prenašati, tedaj se začne tudi ona debeliti. To debelenje pa se ne vrši enako po celi veji, nego samo tam, kjer mora veja večjo težo nositi, kjer je potreba tedaj večje moči. Skorja in perje boabobova se odlikujeta z nježnim zelenilom. Cvetovi so po 11 centimetrov dolgi in do 16 centimetrov široki. Francozi v Senegambiji naseljeni, nazivajo plod boabobov „opičji kruhovec“. Plod je dolg 30—50 centimetrov in širok 13—16 centimetrov, tedaj nekaj večji od glave človeške. Znotraj je plod razdeljen v 10—14 pregradkov in v vsakem leži nekoliko zrnj, ki so z mesom oblečeni.

Črnci upotrebljujejo suho listje boabobovo vsak dan. Mešajo ga v svoje jedi, da s tem ublaživajo izparivanje telesa, in da laglje prenašajo neiznosno žejo južnega podnebjja.

Plodovi boabobovi so dobri za jed; meso je prijetno in sladko. Sok, ki ga iz mesa iztiskajo, mešajo s sladkorom ter napravljajo iz tega pijačo, s katero zdravijo mrzlico. Plodovi boabobovi se raznašajo tudi v vzhodno in južno Afriko. Arabci hodijo skupljevati jih v obližnje pokrajine, ter jih pošiljajo v Egipt. Plod sam na sebi je lesnikast, kakor je bilo uže omenjeno, ali znotraj je meso, ki je sladkega in hladečega okusa. Kakor sok tega mesa, tako upotrebljujejo tudi perje kot zdravilo proti mrzlici.

Meso boabobovo posušé, razdrobé v prah in pre-sejejo, ter ga prodajajo pod imenom „lemnoške zemlje“. Ta prah se dobiva povsodi po hišah kahirskih, in gotovo po vsi Levanti. Ta prah razmočijo v vodi trpotčevi, ali v navadni prekuhani vodi, in to pijačo pijó, kedar kri mečejo ali jih mrzlica trese, in tudi ob drugih boleznih. (Konec prih.)

to-le: Zbornica naj za umeščenje petih cenzorskih služeb priporoči naslednje gospode: L. Bürgerja, Josipa Kordina, Josipa Kušarja, E. C. Mayerja, Artura Mühleisena, Ivana Perdana in A. Ledenika.

Predlog se je vzprejel.

VI. Gosp. zbornični svetnik Mihael Pakič poroča, da se zbornica od vis. c. kr. deželne vlade poprosi, naj bi se izrekla o sledečih prošnjah za odpuščenje dokaza sposobnosti v nastop rokodelskih obrti.

1. Jakob Mihelič, kajžar v Podbrezji, prosi dovolitve za nastop in samostalno izvrševanje čevljarske obrti, ki jo je uže pred več leti izvrševal.

V tej stvari povprašani občinski urad v Naklem potrdil je po vsem podatke prosilčeve.

Odsek ne more ravno lahko sumneti resnice teh podatkov 65 let starega prosilca in občinskega načelnštva in predlaga: Zbornica naj bi s svojo razsodbo prošnjo podpirala.

Predlog se je vsprejel.

2. Franc Vodišek, čevljarski pomočnik v Ljubljani, prosi, naj se mu odpusti dokaz z učnim spričevalom v samostalno izvrševanje čevljarske obrti.

Prosilce se ne more skazati z učnim spričevalom, pač pa ima več svedočeb o uporabljivosti kot pomočnik in tudi dokaže, da je v Zagrebu čevljarsko obrt uže samostalno izvrševal.

Ocenjevaje prosilčeve razloge predlaga odsek, enako z ljubljanskim mestnim magistratom: zbornica naj se izreče za odpuščenje dokaza z učnim spričevalom.

Predlog je bil vzprejet.

3. Avgustin Trojanšek iz Stoba prosi za opuščenje dokaza z učnim spričevalom v samostalno izvrševanje krojaške obrti. S spričevalom po županstvu domžalskem potrjenim dokaže prosilec, da je kot pomočnik delal več časa, nego to zakon zahteva. C. kr. okrajno glavarstvo kamniško podpira prošnjo z ozirom na razloge po občinskem uradu opisane. Odsek pritruje temu predlagajoč: Zbornica naj prošnjo visoki c. kr. deželni vladi priporoči.

(Dalje prihodnjič.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

13.

Boabob.

(Konec.)

Tudi deblo boabobovo porabljaajo črnci. V deblo pokladajo trupla onih, o katerih menijo, da niso vredni častnega pogreba. Izberó tako deblo, ki je izvotljeno od gnjilobe. Razširijo potem votlino, in napravijo sobico, v katero položé truplo. Odprtino na tem naravnem grobu zadelaajo s ploščo in truplo se notri tako posuši, da se brez posebne druge priprave naredí prava mumija. Takov nenaden pogreb je prisojen posebni kasti ljudi. To so piskači in pesniki, ki načelujejo plesovom in svečanostim kraljem na čast pripravljenim. Dokler živé ti pesniki in piskači, tedaj jih jako spoštujejo črnci, imajo jih za čarovnike, ali kedar umrjó, tedaj se to spoštovanje sprevrže v strah. V svojem praznoverju menijo oni, da bi žalili božanska bitja, če bi te čarovnike položili v zemljo, kakor to delajo z ostalimi poštenimi črnci.

Al. Humboldt je pisal o boabobih to-le:

„Med največe in najstareje stanovnike našega planeta gredó poleg zmajevcev gotovo boabobi. Uže na

prvih izletih Portugizov v tuje nepoznane kraje vrezovali so brodarji svoja imena v zmajevce in boabobe. Tega pa niso delali vselej morda za „spomin“, nego so to bile tako nazivane „marcos“, to je znamenje o posesti zemlje, da si s tem prisvajajo pravo pervenstvo na tistem kraju“.

Najstareji popis boabobov imamo iz leta 1454 od Benečana Aloise de Ca da Mosto-a. On je našel ob ustju senegalskem deblo, katerim je obseg cenil na 102 čevljev, ter jih primerjal z zmajevci, katere je poprej videl. Perottet je pisal v svoji knjigi: „Flore de Senegambie“, da je videl boabobe, kateri niso bili viši kot 70—80 čevljev, ali da so zato imeli v premeru do 30 čevljev. Iste višine in širine omenja tudi Adanson. Največa deblo, katera je on videl 1794. leta, nekaj na nekem magdalenskem otoku, nekaj ob ustju senegalskem, imela so v premeru 25—27 čevljev, višine do 70 čevljev, in krošnja jim je bila do 170 čevljev široka. K temu dostavlja Adanson, da so drugi potniki videli deblo s premerom 30 čevljev. Holandski in francoski brodarji vrezali so v ta drevesa svoja imena s črkami šest palcev dolgimi. Eden napis je bil iz petnajstega, vsi drugi iz šestnajstega stoletja.

René Caillié našel je boabobe v dolini ingerski, Cailland v Nubiji, Peters po vsi izhodni obali afriški vse do 26° južne širine. Najdebeleja in najstareja deblo, katera je videl Peters, imela so v obsegu 60—70 čevljev. Pri vseh teh drevesih našlo se je veliko nerazmerje v debelosti in višini. Vzrok temu je morda ta, kakor meni Peters, da preveč stara drevesa zgubljavajo polagoma svojo krošnjo, ali pa da deblo vedno debeleé.

Politične stvari.

Adresna razprava v gosposki zbornici.

Govor grofa Belcredija.

(Dalje.)

Uže prav zanimivo je, da se v tem spisu, ki se, kakor rečeno, peča z delavskim vprašanjem, uže tedaj, toraj pred 14 leti, od obrtnika samega, delavcem na korist zahteva, čas dela v tovarnah omejiti k večem na 11 ur, nedeljsko mirovanje pa brezpogojno. Tudi to je prav zanimivo, da med tem, ko se sedaj sploh govori o propadu Dunaja, in se ne gledé na neugodnost časa, ki se prikazuje v vseh deželah, tudi to hoče na vlado zavračati, da pisatelj v tem spisu popisuje razmere leta 1871. — to je bila vendar doba narodno-gospodarskega razcveta ter pravi, da na korist delavcev združenja izdelovanja ne more priporočati, ker je obseg obrtovanja na Dunaji v ta namen premalo pomenljiv, omejuje se bistveno na posredovanje prometa med posameznimi dežalami. No, gospoda moja, to skromno delovanje bo Dunaj tudi danes še opravljal.

Preidem pa sedaj k poglavitni stvari, spis ima namreč političen uvod.

V temu se pripoveduje, da se je pod ministerstvom Potockijevim na Dunaji ustanovilo „nemško društvo“. Gosp. Mayer je nasprotnik tega društva rekoč, da udje njegovi svoje poglede daleč čez avstrijske meje ven obračajo; imenuje jih zato mršave narodnjake. Vendar pa priznava, da je bila ustanovitev tega društva za čas ministerstva Potockijevega popolnem opravičeno, ker takrat bili so Nemci dejansko v nevarnosti, da bi jih drugi narodi, kakor je tam do besedice zapisano, ne zadušili.